

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

mus: Ergo ratio peccati, mortali & veniali inæqualiter convenit.

Ad quod malitia averſiva à fine, & malitia quæ ſolum ponit inordinationem in mediis, valde inæquales ſunt; ſicut ipſe finis, & ea quæ ſunt ad finem, valde ſunt inæqualia: Sed malitia peccati mortalis deordinat & averſit ab ultimo fine; malitia autem venialis ſolum ponit inordinationem in mediis, ut ex ſupra dictis patet: Ergo &c.

41. Dices: In omnibus quæ analogicè dicuntur ratio nominis nulli competit niſi per attributionem ad unum, quod per prius & ſimpliciter dicitur tale: Sed peccatum veniale non dicitur peccatum per attributionem ad mortale; quia ſi non eſſet aliquod peccatum mortale, nihilominus poſſet dari veniale: Ergo ratio peccati non convenit illis analogicè.

42. Reſpondeo ex Cajetano hic art. 2. conceſſâ Majori, negando Minorem: Nam ſicut omnis morbus dicitur infirmitas in ordine ad privationem vitæ, quæ eſt infirmitas mortalis, & ſimpliciter; ita omne peccatum dicitur peccatum in ordine ad peccatum quod privat fine, qui eſt principium vitæ moralis. Unde ad probationem in contrarium dicendum cum eodem Cardinali, quod licet peccatum veniale poſſit eſſe in hoc vel illo fine mortali, ſimpliciter tamen non poſſet eſſe abſque mortali; ſicut neque infirmitas curabilis abſque incurabili, qualis eſt mortalis. Addit peccatum mortale eſſe contra legem Dei ſimpliciter; peccatum autem veniale ſolum eſſe contra illam ſecundum quid, ut antea declaravimus: eſſe autem contra legem Dei ſecundum quid, non poſſet intelligi, non præintellecto eſſe contra legem Dei abſolutè & ſimpliciter, ſicut neque album ſecundum quid, ſine albo ſimpliciter.

43. Inferes tertio, peccatum veniale diſponere quidem ad mortale, nunquam tamen ita poſſe aggravari, ut tranſeat in mortale; neque ex multis venialibus poſſe fieri unquam unum mortale. Ita D. Thomas hic art. 3. 4. & 5.

Probatuſ breviter hoc corollarium, quantum ad ſingulas partes. Et in primis quod peccatum veniale diſponat ad mortale, patet: quia homo negligendo venialia, paulatim & ſenſim aſſueſcit contemptui & tranſgreſſioni legis, quod fit ut tandem in majora peccata incidat, juxta illud, *Qui ſpernit modica, paulatim decider.* Unde eleganter Caſſianus collat. 6. cap. 17. mentis incuriam comparavit tecto domus neglecto. *Nam per hanc* (inquit) *primò quidem veluti miſerabiliſſima quadam penetriant animam ſilicidia paſſionum, quæ ſi velut parva & levia negliguntur, corrumpunt ſigna virtutum, quibus deſtructis, in animam tandem deſluunt imbres largiſſimi vitiorum.* Quod ſapiens Eccli. 10. procul dubio reſpexit, dum dixit: *In pigriſſis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſillabit domus.* Hinc Chryſoſtomus Caſſiani magiſter homil. 87. in Matth. hoc mirabile paradoxum docet, nimirum majori ſollicitudine aliquo modo cavendum eſſe à venialibus, quam à mortalibus. *Soler mihi* (inquit) *nonnunquam non tanto ſtudio magna videri peccata eſſe vitanda, quam parva & viliora: illa enim ut averſemur, ipſa peccati natura efficit; hæc autem ipſa re, quia parva ſunt, deſides reddunt, & dum contemuntur, non poſſet ad expulſionem eorum animus generoſè inſurgere: un-*

A de citò ex parvis magna ſunt, negligentia noſtra.

44. Quod verò peccatum veniale nunquam poſſit ita augeri & aggravari, ut tranſeat in mortale, non minus evidens eſt. Nam ea quæ ſunt ordinis inferioris, quantumcumque intra propriam ſpeciem augeantur, nunquam poſſunt pertingere ad ea quæ ſunt ordinis ſuperioris: Sed malitia peccati venialis eſt inferioris ordinis, & diverſa ſpeciei à malitia mortalis; cum iſta ſit averſiva ab ultimo fine, & deſtructiva illius: non verò illa, ut ex ſupra dictis patet: Ergo peccatum veniale nunquam poſſet tranſire in mortale.

45. Ex quo probata manet tertia pars corollarii: nam peccata venialia, quantumcumque multiplicentur, non poſſunt avertere ab ultimo fine, nec reatum pœnæ inducere: Ergo non poſſunt facere unum mortale per integritatem; ſicut nec ex multis punctis ſimul junctis poſſet linea conſurgere. Unde quando Auguſtinus tract. 12. in Joan. ait: *Minuta plura peccata, ſi negliguntur, occidunt,* ſolum intendit, quod illa occidunt diſpoſitivè, diſponendo ſcilicet ad mortale; non verò formaliter, privando animam gratiæ & charitate, ut explicat S. Thomas hic art. 4. ad 1.

46. Dices primò: Diſpoſitio poſſet fieri habitus: Ergo ſi peccatum veniale diſponat ad mortale, poterit fieri mortale.

47. Reſpondeo cum D. Thoma ibidem in ſolut. ad 4. *Quod diſpoſitio qua fit habitus, eſt ſicut imperfectum in eadem ſpecie, ſicut imperfecta ſcientia, dum perſicitur, fit habitus: ſed veniale peccatum eſt diſpoſitio alterius generis; ſicut accidens ad formam ſubſtantialem, in quam nunquam mutatur.*

Dices ſecundò: Plura furta levia multiplicata, conſtituunt tandem unum peccatum mortale: Ergo ex multis venialibus unum mortale poſſet effici.

Reſpondeo negando Antecedens: Nam quando aliquis committit plura furta levia, ex illis ſimul junctis & collectis unum peccatum mortale non reſultat, ſed ultimum furtum, quo pervenitur ad magnam materiæ quantitatem, eſt peccatum mortale: quia licet tale furtum ſit rei ſecundum ſe levis, ex connotatione tamen furtorum præcedentium, cum quibus moraliter conjungitur, redditur furtum rei gravis, & grave damnum inferit proximo; ut explicat Caſſianus circa ſeptimum Decalogi præceptum, & in materia de reſtitutione.

ARTICVLVS II.

An ille qui mortaliter peccat, ultimum finem in creatura conſtituat?

NEGAT Adrianus quodlib. 7. art. 3. affirmant cæteri omnes Theologi tam domeſtici quam extranei. Unde ſit

ſ. I.

Concluſio affirmatiua ſtatuitur.

Dico breviter, peccatorem per peccatum mortale ultimum finem in creatura conſtituere; ſi non expreſſè & formaliter, virtualiter ſaltem & interpretatiuè.

Probatuſ primò ex Scriptura: nam ad Philip.

3. de gulosis dicitur: *Quorum Deus venter est*: A quia, ut ibidem lect. 3. ait S. Thomas, *Proprium Dei est, ut sit primum principium & finis ultimi; unde qui pro fine habet aliquid, illud est Deus suus. Quare olim quidam epulo ab amico interrogatus, cui tor oves & vitulos, quos in ejus armento videbat, immolaret: respondit: Huic ventri Deorum maximo. Item ad Ephes. 5. avaritia, Idolorum servitus appellatur: quia ut idem S. Doctor lect. 3. observat: Idololatria est quando honor soli Deo debitus impenditur creature: Deo autem duplex honor debetur, scilicet ut in eo finem nostrum constituamus, & ut in eo fiduciam nostram finaliter ponamus: ergo qui hoc in creaturis ponit, reus est idololatrie. Hoc autem facit avarus, qui finem suum in re creatura ponit, & etiam totam suam fiduciam. Unde Chrysostomus homil. 18. in epist. ad Ephes. *Qui inanimato (inquit) serviunt auro, clarum est ejusmodi idolorum esse cultores. Hinc Hebraei vitulum aureum adoraverunt, & Judas triginta argenteos, quos à principibus sacerdotum in pretium sanguinis Christi acceperat, projecit in templum, non in sterquilinum: quia (ut ait Ambrosius) talibus diis suum templum devoverat. Denique Hieronymus exponens hunc versum Psalmi 80. Non erit in te Deus recens &c. hæc scribit: Quor vitia habemus, tor recentes habemus Deos. Cui consonat illud Poëtae Christiani.**

Lurconi venter Deus est, & nummus avaro:

Et cui sum Veneris gaudia prima, Venus.

Huic honor, & vero Deus est pro numine fama,

Quem fama extimulat non satianda fames.

Cui nimio Christus studii vilescit amore,

An non is studium numinis instar habet?

Hinc Tertullianus in libro de Idol. cap. 3. infert quod extra templum & sine idolo agi potest idololatria: nec refert quale sit idolum, ex qua materia, qua effigie &c. Et cap. 6. his verbis increpat peccatorem: *Potes lingua negasse quod manu confiteris? verbo destruere quod facto struis? Vnum Deum predicare, qui tantos efficit? Verum Deum profiteri, qui falsos facis?... Collis non spiritu vilissimi nidoris alicujus, sed tuo proprio; nec animâ pecudis impensâ, sed animâ tuâ. Illis ingenium immolas, illis sudorem tuum libas, illis prudentiam tuam accendis. Plus es illis quàm sacerdos, cum perte habeant sacerdotem.*

49. Probatur secundò conclusio ex Augustino, qui lib. 83. questionum qu. 30. totam pervertitatem humanæ vitæ collocat in hoc quod homo fruatur utendis, & utatur fruendis: At ex eodem S. Doctore lib. 10. de civit. cap. 10. & lib. 1. de doctrina Christian. cap. 4. & 5. frui non est aliud quàm alicui tanquam ultimo fini adhærere: Ergo qui peccat, & aliquam creaturam inordinatè & contra Dei præceptum diligit, tali creaturæ, ut fini ultimo adhæret.

50. Probatur tertio conclusio ratione, quam insinuat S. Thomas qu. 20. de verit. art. 2. Omnis qui mortaliter peccat, diligit plus appetitativè creaturam quàm Deum; siquidem ejus voluntatem & præceptum propter illam contemnit: Unde Joan. 12. dicitur: *Dilexerunt gloriam hominum plusquam Dei*: Et Matth. 10. *Qui amat patrem & matrem suam plusquam me, non est me dignus*: Item Chrysol. de avaritia loquens, ait: *Statera ejus iniquissima est, plus enim in ea ponderat obolus, quàm Deus: plus nummus, quàm*

anima: Sed finis est id quod maximè diligitur: Ergo qui mortaliter peccat, à Deo avertitur, & ad creaturam tanquam ad ultimum finem convertitur. Unde Jeremia 2. Deus de peccatoribus conqueritur, dicens: *Duo mala fecit populus meus, dereliquerunt me fontem aquæ viva, & foderunt sibi cisternas dissipatas &c.* Quibus verbis avertio à Deo, & conversio ad creaturam, quæ in peccato mortali includuntur, fontis & aquæ similitudine aptissime declarantur: nam sicut aqua appetitur, ut satiet & sitim extinguat, sic bonum commutabile creaturæ amatur à peccatoribus, ut satietivum sui appetitûs, quod est proprium ultimi finis: Deus autem omnium bonorum fons & origo, qui solus potest creaturæ rationalis appetitum perfectè satiare, & animæ nostræ sitim extingueret, ab illis deseritur & contemnitur.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis mortaliter peccans, directè & formaliter non intendat amittere amicitiam Dei, aut privari beatitudine, vel averti à Deo ut ab ultimo fine, & converti ad creaturam, benè tamen virtualiter & interpretativè; quia ita se gerit, ac si vellet ea omnia: in primis enim cum graves offensæ dissolvant amicitias, qui Deum graviter offendit, verè vult eum non habere amicum, & qui contemnit & rejicit media ad consecutionem ultimi finis necessaria (quali sunt Dei præcepta, juxta illud Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*) virtualiter & interpretativè non vult ipsum adipisci; item qui vult aliquid oppositum Deo, ut dilecto amore amicitia, plus appetitativè diligit illud quàm Deum, subindeque virtualiter & interpretativè vult à Deo averti, & converti ad creaturam: Atqui peccatum mortale est gravis offensa Dei, habens proinde oppositionem cum ejus amicitia & dilectione, ejusque vitatio est medium necessarium ad consequendum beatitudinem: item qui mortaliter peccat, vult aliquid oppositum Deo ut dilecto amore amicitia: Ergo virtualiter saltem & interpretativè vult ab ejus amicitia discedere, & ab ipso ut ab ultimo fine averti, & converti ad creaturam, & si non verbis, saltem factis, dicit illud Lucæ 19. *Nolumus hunc regnare super nos*: id est nolo habere Deum pro ultimo fine, nec curo de ejus amicitia & fruitione.

S. II.

Solvuntur objectiones.

OBIECTIO primò: Qui peccant mortaliter ex zelo ordinatio, aut ex ignorantia vincibili, non diligit plus appetitativè creaturam, quàm Deum, cum illi tunc arbitrentur obsequium se præstare Deo, ut dicitur Joan 16. unde Chrysol. serm. 157. ait de S. Paulo: *Per zelum legis impugnabat legem, & in Deum Dei amore peccabat*: Ergo falsum est quod per quodcumque peccatum mortale homo avertat à Deo ut ultimo fine, & convertatur ad creaturam.

Respondeo negando Antecedens: nam peccatum ex imprudenti zelo non provenit ex Dei dilectione, sed ex ordinato amore sui, & rei quæ agitur; ex hoc enim provenit, quod ille qui peccat ex tali zelo, negligit disquirere veram voluntatem Dei, & ita virtualiter saltem in suo affectu præfert creaturam Deo. Idem di-